

de Olifant

Ledenmagazine van D66 Amsterdam, september 2009

[Lijsttrekkersdebat gemeenteraad](#)
[Hoe bereikt D66 de allochtone kiezer?](#)
[Interview René P96](#)
[J.S. Mill & On Liberty, 150 jaar jong](#)
[Bonuswaanzin](#)

Van de redactie

Lange schaduwen tekenen zich nu af voor de gemeentelijke verkiezingen van 2010. De keuze voor de Amsterdamse lijsttrekkers moet uiterlijk 17 september zijn gemaakt. De Olifant wil bij die beslissing ook zijn steentje bijdragen. De redactie vroeg de kandidaten hun visie te geven over de multiculturele stad. Niet te ontkennen valt dat meerdere culturen niet vanzelf met elkaar samenleven. Er bestaan wat fricties. 'Alle Menschen werden Brüder', schreef Beethoven. Da's mooi, maar een imitator van een andere componist heeft daar toch wat andere ideeën over en probeert te profiteren van de problemen. Wat stelt D66 daar tegenover?

Een artikel over mislukte integratie of toch niet geeft de visie van een Olifant-redacteur weer. Een beschouwing over hoog opgeleiden naar aanleiding van een verslag over een debat tussen onze lijsttrekkers benadert de verkiezingen vanuit een ander perspectief.

Voorts snijdt de Olifant weer diverse onderwerpen aan: overproductie van theaters?; het handwerk van de verkiezingsposterplakker; een column over bonusperikelen. En we vergeten in dit jaar als min of meer verplicht nummer de klassieker van John Stuart Mill niet.

Iets op uw lever? Een opinie? Stuur hem: Olifant.red@gmail.com

Leesbaarheid

De Olifant kan gemakkelijk uitgeprint worden op A-4 formaat. Gewoon icoontje print in uw Adobe viewer aanklikken. Kleur besparen? Gewoon op zwart wit uitprinten kan ook.

Inhoud (klik op de titel om erheen te gaan)

3 Actueel:	De strijd om het lijsttrekkerschap
4 Gemeenteraad:	Ageeth Telleman: Samenleven in een Wereldstad
6 Gemeenteraad:	Ivar Manuel: Nieuw optimisme voor het individu
8 Gemeenteraad:	D66 en de allochtone kiezer
11 Opinie:	De hoop op de hoog opgeleide
12 Opinie	Te veel theater stoelen in Amsterdam
13 Achtergrond:	Bij 150 jaar On Liberty van J.S. Mill
16 Interview:	De campagnedoos van René
18 Opinie:	Stop de bonusdemonisering
19 Colofon:	Redactie en medewerkers

[Aankondiging startdag 2009 pagina 19!](#)

ACTUEEL

De lijsttrekker kandidaten voor de gemeenteraadsverkiezingen 2010

Op 3 maart 2010 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Wie de verkiezingen voor onze partij gaat trekken en zo de verwachte winst kan maximaliseren, is de eerste belangrijke beslissing voor onze leden, oude en vooral ook veel nieuwe leden. Het is onwaarschijnlijk dat veel van met name de nieuwe leden de beide kandidaten goed kennen. Daarom volgen hier door de kandidaten zelf geschreven artikelen. Het opgedragen thema: "wat is de visie op samenhang in de stad, gezien de multiculturele achtergrond van de Amsterdamse bevolking. Er spelen zeker problemen die te maken hebben met het zoeken naar een modus vivendi tussen mensen met verschillende culturele achtergrond."

De volgorde is bepaald door het lot, of beter gezegd, een muntstuk. Ageeth begint.

Ageeth Telleman

Ivar Manuel

Ageeth Telleman was voorzitter van de afdeling Amsterdam, kandidaat Kamerlid en actief in Opschudding, de organisatie die in de jaren negentig D66 probeerde te activeren. Zij is politicoloog en senior stafmedewerker bij de Innovatiecommissie.

Haar website is www.ageethtelleman.com

Ivar Manuel is sinds 2006 fractieleider van D66 in Amsterdam. Eerder was hij lid van de stadsdeelraad Oost/Watergraafsemeer. Hij is docent biologie aan het Gerrit van der Veen College.

Zijn website is www.ivarmanuel.nl

GEMEENTERAAD

Samenleven in een Wereldstad

Waarom Ageeth Telleman uw lijsttrekker wil worden

"With its famously tolerant and diverse population, Amsterdam manages to combine a pleasantly human scale with a big-city, cosmopolitan attitude"

(*Monocle*, survey of the top 25 cities, july/august 2009)

Tolerantie en diversiteit vormen het handelsmerk van onze kleine wereldstad. En dat willen wij koesteren, dat willen wij vieren, daarin willen wij investeren!

Amsterdam is een open samenleving van vrijzinnige

individuen. Een stad met een internationale aantrekkingskracht op vrije geesten en mensen die op eigen kracht willen bouwen aan een beter bestaan. Een wereldstad!

D66-ers hebben een vrijzinnige levenshouding. Wij durven onbevangen te vernieuwen! Wij hebben vertrouwen in de eigen kracht van mensen en de veerkracht van onze samenleving. Met vertrouwen in de toekomst en ons positieve geluid hebben we de harten van vele Nederlanders vóór Europa gewon-

nen. En met die grondhouding gaan we nu de harten veroveren vóór Amsterdam wereldstad.

It's the economy stupid

D66-ers kiezen principieel voor vrijheid en vrijzinnigheid. Dat is wat ons bindt en waar we pal voor staan. Helaas wordt dit vaak beleefd als preken voor eigen parochie. Als een elitaire boodschap voor de mensen die het goed hebben. Maar als wij de grootste partij van Amsterdam willen zijn, dan moeten we laten

zien dat onze agenda voor de welvaart van álle Amsterdammers het beste is.

Het internationale karakter en tolerante leefklimaat vormen namelijk de motor van onze economie. Dat is door de eeuwen heen altijd zo geweest en moet zo blijven. Juist nu de recessie hard toeslaat is het van belang dat Amsterdam open blijft staan voor wereldwijd talent en ondernemerschap. Als mensen om die redenen naar Amsterdam komen creëert dat extra werkgelegenheid voor iedereen, laag- én hoogopgeleiden, overal in de stad.

Stad van talenten

Wij willen dat iedereen het

beste uit zichzelf kan halen. Dat begint met onderwijs. Op dit moment zien we dat de tweedeling groeit tussen jongeren met de juiste achtergrond en de juiste netwerken (van hun ouders) ten opzichte van hen die uit een achterstandssituatie starten. De

Wij willen investeren in bevlogen volksvertegenwoordigers - daarom wil ik ook niet wethouder worden

eerste groep krijgt makkelijker toegang tot het beste onderwijs. Maar we zien ook dat diegenen die nog beter kunnen daarin worden belemmerd. Er is uitval aan de onderkant en uitval aan de bovenkant en beide problemen moeten met grote urgentie

worden opgelost.

Kwaliteit van bestuur

De problemen in het onderwijs zijn zo groot en urgent dat een grote ambitie nodig is. Grote ambities passen bij een wereldstad. Maar op dit moment zien we dat het

Amsterdamse bestuur er niet in slaagt om ze te realiseren. De uitval op scholen

tegenaan, de opgave die woningbouw is, de Noord-Zuidlijn, onze wereldberoemde musea, het weg nemen van bureaucratie voor ondernemers, een soepele inburgering, voorzieningen voor naschoolse opvang. Allemaal belangrijke ambities voor Amsterdam wereldstad,

die nu niet goed genoeg worden gerealiseerd. Omdat ze niet goed worden aangevoerd. Omdat de stadsbestuurders nu blijkbaar niet de competenties en de kwaliteit daarvoor hebben.

Macht en tegenmacht

D66 wil die kwaliteit leveren. Op dit moment wordt er achter de schermen hard en professioneel gewerkt aan de zoektocht naar en opleiding van bestuurlijk talent. Daarbij moeten we het goede voorbeeld geven en niet steeds uit dezelfde kweekvijver van Amsterdamse politiek en ambtenarij vissen, zoals dat decennia lang door de PvdA is gedaan. En we moeten geen 'bestuurders-partij' worden. Wij willen juist ook investeren

in goede en bevlogen volkvertegenwoordigers. De raad en stadsdeelraden zijn het hoogste democratische orgaan. Zij bepalen de politieke agenda, zij controleren het bestuur en vormen de tegenmacht. Zij hebben het contact met bewoners, ondernemers, leraren, politieagenten en andere Amsterdammers in de stad. Daarom zeg ik zelf ook nee tegen een wethouderspositie. Ik wil uw politiek leider worden en dus zitting nemen in de gemeenteraad. Het dualisme versterken!

Politiek met de grote P

En ik wil samenwerken. Als er een ding is waar Amsterdammers zich rot aan ergeren is het de politiek met 'de

kleine p'. Het veelkoppig monster dat de overheid vaak is. Het verschillende geluid uit eenzelfde partij of tussen gemeenteraad en stadsdeel. Laten wij daar verandering in brengen. Ook dat is kwaliteit! Laten we een campagne voeren waar we als kandidaten voor de gemeenteraad en stadsdeelraad samen optrekken en we overal in de stad te vinden zijn. Tijdens de huiskamerbijeenkomsten die ik zelf organiseer merk ik hoe inspirerend het is om samen te bouwen aan ideeën voor Amsterdam wereldstad. Amsterdammers zijn trots op hun stad en barsten van de creativiteit. Maar niet iedereen voelt zich geroepen of welkom in de politiek. Laten wij de verbinding leggen en zorgen

dat iedere Amsterdammer die dat wil mee kan doen.

Onze waarden voorop

Ik zie in mensen die heel anders denken helemaal geen tegenstanders, maar mensen die we kunnen overtuigen. Dat geldt voor al die Amsterdammers van niet-westerse komaf die zich niet welkom voelen, maar ook voor de Amsterdammers die uit vaak begrijpelijke frustratie willen stemmen op Wilders, of dat nu kan of niet. Wij moeten hen net zo goed opzoeken, naar ze luisteren en ze proberen te overtuigen dat ook voor hen de oplossing ligt in de open stad, in vrijheid van denken en ruimte voor

andersdenkenden. Maar we moeten geen concessies doen naar beide kanten. Wij verbieden geen geloven, sturen wetsovertreders niet weg maar handhaven wel de wetten. We geven iedere Amsterdammer, ongeacht hoe zij of

met vuur en kracht, in de scholen, buurthuizen, koffieshops en waar we Amsterdammers maar tegenkomen.

Iedere Amsterdammer telt!

D66-ers hebben altijd bruggen weten te slaan. Wij luisteren, wij willen openstaan, wij willen nieuwe mensen en nieuw geluid een kans geven. Wij moeten bewijzen dat dat de belofte van Amsterdam was, is en blijft.

Met deze visie en de competenties om te verbinden wil ik graag D66 leiden. Kies mij als uw lijsttrekker!

Kijk voor meer informatie op <http://ageethelleman.nl>

Ageeth Telleman

Kandidaat lijsttrekker
D66 Amsterdam

Ik zie in mensen die heel anders denken geen tegenstanders maar mensen die we kunnen overtuigen

hij denkt en leeft, toegang tot onze scholen, instellingen en bedrijven. En we vertellen iedere Amsterdammer dat vrouwen dezelfde vrijheden hebben als mannen en dat we geen beledigingen en vervolgingen tolereren van homo's of mensen die anders leven dan jijzelf. We vertellen dat

GEMEENTERAAD

Nieuw optimisme voor het individu

Waarom Ivar Manuel uw lijsttrekker wil worden

"De individualisering heeft de gezelligheid in de stad om zeep geholpen. Mensen zijn egoïstisch en asociaal geworden en bekommeren zich nog geen seconde om hun burens. Vroeger was dat heel anders, toen kende je de burens bij naam, sprak met elkaar en stond voor elkaar klaar. Toen was het leuk om hier te wonen, nu is er niks meer aan."

Een commentaar dat zo-
maar ten grondslag zou kun-

nen liggen aan het streven van het huidige college (PvdA en GroenLinks) om die ouderwetse gezelligheid, die sociale cohesie, weer terug te brengen in de stad. Geld noch moeite is gespaard om programma's te ontwikkelen die burens weer met elkaar in contact moesten brengen. Zelf heb ik als buurtbewoner meegedaan aan een editie van de Stadsspelen. Waar serieus een poging werd gedaan om mij in contact te brengen met mijn burens door tegen elkaar te

zaklopen. Lekker knusse oud-Hollandse gezelligheid. Bij dat zaklopen veinsde ik rugklachten, maar ik heb geproefd uit elkaars keuken en geluisterd naar elkaars muziek. En het was een gezellige middag.

Maar leidt het ook structureel ergens toe? Ik ben bang van niet.

Bouwsteen

In de gemengde stad die wij met elkaar nastreven wonen de mensen door

elkaar, jong en oud, rijk en arm en alle kleuren en culturen bij elkaar. Dat is uniek, want overal ter wereld waar verschillende groepen bij elkaar komen zie je onmiddellijk een scheiding optreden. Dat is een vreemd fenomeen, maar mensen voelen zich 'senang' (opzoeken en je kent mijn groep ;-) met meer van hetzelfde. En ook in Amsterdam treedt dat verschijnsel helaas op. Moeten we de gemengde stad dan maar opgeven? Ik denk het niet. De gemengde stad is een van de belangrijkste bouwstenen van de multiculturele samenleving.

Sociaal geïsoleerd?

Maar hoe realiseer je dan

contact en gezelligheid tussen al die verschillende mensen die naast elkaar leven? De PvdA breekt zich er het hoofd over. Maar is het wel de juiste vraag? Leven al die mensen sociaal geïsoleerd naast elkaar? Zitten ze somber naar een leeg suikerpotje te staren en durven ze niet bij de burens

helpende hand uit te steken. Maar in mijn sociale netwerk zitten ze ergens in de buitenste regionen.

Groter netwerk

En ik denk dat het kenmerkend voor de stad is. Amsterdam mag dan op wereldschaal niet al te groot zijn, toch is Amsterdam veel te groot om iedereen te kennen.

Maar dat wil niet zeggen dat we niet ieder afzonderlijk een heleboel mensen kennen, met een heleboel mensen contact onderhouden. Ik durf zelfs wel de stelling aan dat met de huidige technologie mensen een veel groter sociaal

Amsterdam kent heel veel betrokken burgers met een mening, die zich willen inzetten voor hun stad en hun buurt

aan te bellen? Ik beschouw mezelf niet als egoïstisch en asociaal, maar ook ik ga niet om met mijn burens. Natuurlijk ik (her)ken ze en maak wel eens een praatje. En als er ooit echt iets is zal ik zeker niet te beroerd zijn om de

netwerk hebben dan vroeger toen het allemaal nog zo knus en gezellig was. En bovendien zijn dat zelfgekozen, zelf opgebouwde netwerken. Ik zit heel bewust met jullie in het netwerk dat D66 Amsterdam heet. Omdat ik denk dat wij met elkaar Amsterdam naar een toekomst van nieuw optimisme kunnen stuwen. Omdat we met elkaar goede dingen in deze stad kunnen realiseren.

Nieuwe regels

Zo ontstaat er ineens een heel ander beeld van de Amsterdamse samenleving. Nee, ik ken mijn buurman niet, totdat ik hem op een dag misschien ineens tegenkom in

mijn netwerk. Als D66 lid, dat zou mooi zijn, maar het kan ook anders. Want met deze moderne vorm van sociale samenhang komt een oud ideaal van D66 ineens weer in zicht. En dat is het betrekken van de burgers bij de politiek. De laatste jaren zijn er nogal

Als progressief liberale partij moeten wij die luisterende en faciliterende overheid vorm geven

wat nieuwe regels over ons uitgestort door de politiek. De overheid zit ons op de nek. Kijkt mee over onze schouder. Allemaal voor onze eigen bestwil. Maar ben ik het daar nou altijd mee eens? Ik. Nee.

Kan ik alleen daar iets aan doen? Ik. Nee. Kunnen wij als

jullie fractie (dat is twee ;-)) daar iets aan doen? Nee, vaak niet veel meer dan onze mening kenbaar maken. Frustratie. En ineens is daar dan zo'n nieuw netwerk dat zich op internet bliksemsnel vormt. En dat netwerk maakt zich (ten dele) zichtbaar, want

komt bijeen op de Noordermarkt. En dat netwerk heeft een mening en laat die luid en

duidelijk horen. Ai Amsterdam. Geweldig. En op het stadhuis, waar de ramen echt niet dicht zitten, wordt het gehoord. Wordt er gevolg aan gegeven en bereikt het netwerk haar eerste doelstelling. Fantastisch.

Participatie

De veronderstelling dat een individu per definitie neigt tot egoïsme en asociaal gedrag is hiermee gelogenstraft. Deze stad kent heel veel bewuste en betrokken burgers die een mening hebben. Die zich willen inzetten voor hun stad, voor hun buurt. Burgers die niet door zaklopen, maar op een veel modernere manier met elkaar in contact staan. En we staan nog maar aan het begin van deze nieuwe vorm van sociale samenhang. Ook de individuen in de netwerken zelf beseffen vaak nog niet dat ze door hun samenhang en omvang invloed kunnen uitoefenen op zaken die zich in de stad afspelen. We staan daarmee aan de vooravond van een nieuwe vorm van

burgerparticipatie. En het is bij uitstek D66 die als politieke partij in deze de leiding moet nemen. Contact tussen burens is prima, met een buurtbarbecue is niets mis. Maar de toekomst ligt ergens anders. Het is aan ons als progressief liberale partij om het pad te effenen en die luisterende en faciliterende overheid verder vorm te geven. Als jullie fractievoorzitter en kandidaat-lijsttrekker zie ik

het als één van mijn prioriteiten om deze nieuwe vormen van samenhang en participatie ruimte en de mogelijkheid tot ontwikkeling te bieden.

Ivar Manuel
Fractievoorzitter / kandidaat-lijsttrekker D66
Amsterdam

Laat uw stem horen. De stembiljetten liggen inmiddels in uw brievenbus. Stuur het ingevulde biljet op tijd in of leverde het in op de avond van verkiezingen, 17 september.

CAMPAGNE GEMEENTERAAD

Hoe bereikt D66 de allochtone kiezer?

Van alle Amsterdammers is 35 procent van allochtone afkomst, eerste en tweede generatie. In 2006 stemde van de opgekomen allochtonen zo'n 80 procent op de PvdA. Dat zal zeker niet gebeuren. Hier ligt een kans voor D66 als partij met een aantrekkelijk programma, gericht op mensen die vertrouwen op hun eigen kracht. Hoe pakken we die kans?

Door Frans Verhagen

Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 7 maart 2006 stemde 80 procent van de allochtone kiezers op de PvdA. Dat stellen onderzoekers Jean Tillie, Anja van Heelsum en

Anne Blanksma op basis van een enquête naar het stemgedrag van allochtone kiezers in Amsterdam, Rotterdam, Arnhem en Breda. De cijfers bleken ongeveer gelijk voor alle vier de steden. Alleen Groen Links en de SP haalden

verder veel allochtone stemmen binnen (respectievelijk 7 en 5 procent). Ook goed om te weten is dat de opkomst van Amsterdamse allochtonen in 2006 was gestegen. Onder Turkse Amsterdammers steeg het percentage van 30 naar

44, onder Marokkanen van 22 naar 35. Surinamers en Antillianen stemden juist minder: 24 in plaats van 26 procent.

De uitslag betekende een grote verschuiving. De VVD verloor bijna alle allochtone kiezers, net als het CDA. Groen Links scoorde in 2006 de helft van 2002. Ten

slotte moeten we weten dat van de inwoners van Amsterdam zo'n 35 procent allochtoon is (het percentage kiesgerechtigde allochtonen is vanwege de jeugdige leeftijd van velen, relatief lager).

Het lijkt erop dat we op 3 maart 2010 opnieuw grote veranderingen kunnen verwachten. De nogal bruuskerende integratienota van de

PvdA, gecombineerd met het commentaar van partijleider Wouter Bos ('er mag wel wat meer gepolariseerd worden') en het hengelen naar de Wilderskiezers door Bos en

zingen 12 procent van de Amsterdamse allochtonen op D66 stemmen. Dat was al winst maar er valt veel meer te halen. Niet alleen Pechtold spreekt aan, vooral het D66

Voor het D66 verhaal van vertrouwen op de eigen kracht van mensen moet kunnen aanspreken

René Cuperus zullen allochtone kiezers waarschijnlijk minder geneigd maken opnieuw PvdA te stemmen. Op landelijke niveau heeft D66 juist goede sier gemaakt met de kritiek op Wilders.

Tel een en ander bij elkaar op en er vallen in Amsterdam veel kiezers te winnen voor D66. Daar bleek al iets van toen bij de Europese verkie-

verhaal van vertrouwen op eigen kracht van mensen, het strikt loskoppelen van geloof en politiek,

een beperkte maar effectieve overheid en een internationale, open boodschap zouden kiezers van allochtone huize over de streep moeten kunnen halen. Met name de tweede generatie, hoog opgeleid, met een goede baan en met een gezond verstand dat past bij onze visie op de samenleving, zou zich thuis moeten voelen bij D66.

Hogere opkomst

De vraag is hoe we deze oogst binnenhalen. Wie onze afdelingsvergaderingen bezoekt ziet helaas nog te weinig vertegenwoordigers van andere dan de geijkte D66 groepen. Het zal een enorme uitdaging worden om onze

potentiële kiezers ook daadwerkelijk te bereiken. We moeten voor onszelf een strategie opstellen die twee overlappende doelstellingen heeft.

Ten eerste moeten we helpen te zorgen dat de opkomst van allochtonen hoger wordt. Ten tweede moeten we van die hoger opgekomen allochtonen een flink percentage voor ons weten te winnen. Dat zou wel eens kunnen oplopen

tot twintig procent, als we het goed aanpakken.

Wat te doen? Om te beginnen moeten we uiteraard zorgen dat we een fantastisch

De tweede generatie allochtonen onderscheidt zich in weinig van andere Amsterdammers

programma hebben dat inspeelt op zorgen, ideeën en ambities van de Amsterdammers. Dat betekent niet te veel zeuren over ons kosmopolitisme, over discriminatie van vrouwen en homo's en over privacy en cameratoezicht, maar vooral onze liberale principes neerzetten. Breed en ruim, meer op het hoofd gericht dan op het hart en meer conceptueel dan in

de vorm van 'honderd oplossingen voor problemen die u nog helemaal niet kende'. Dat betekent realistisch praten over de overheid.

Wij kunnen niet alle problemen oplossen, dat willen we ook niet. D66 is zich bewust van de beperkingen en moet dat ook duidelijk neerzetten. Realisme moet onze basis zijn.

Amsterdammers

Onze visie op de samenleving kan breed aanspreken omdat hij uitgaat van zelfstandige, denkende burgers die waar mogelijk zelf hun zaakjes op knappen, waar nodig dat samen doen en waar dat niet kan een beroep doen op de overheid. Niet

omgekeerd. De overheid moet niet voor elk probleem een beleid verzinnen en dan geld verspillen aan buurtbarbecues en andere flauwekul, of bureaucratieën optuigen om hagelshot beleid uit te voeren dat per definitie onmeetbare resultaten heeft. Deze visie is ons entreebiljet bij tweede generatie allochtonen, even goed als bij alle andere ruimdenkende en zelfstandig handelende Amsterdammers – want dat is het aardige: tussen die twee bestaat weinig verschil meer. Met andere woorden, tweede generatie allochtonen onderscheidt zich in weinig van andere Amsterdammers, behalve dat ze lastig gevallen worden met irrelevante en/of idiote discussies over geloof, identiteit en

het kleine groepje Marokkaanse jongens waarvoor zij verantwoordelijk worden gesteld. Daar doen wij niet aan mee. Amsterdammers zijn Amsterdammers.

Principes uitdragen

Vervolgens is de vraag hoe we dat programma aan de man en vrouw brengen. Ik denk dat ook hier de allochtonen zich in weinig onderscheiden van de rest van Amsterdam. Een welsprekende, verstandige kandidaat die deze principes uitdraagt en in debat verdedigt, is meer waard dan honderd flyers. En anders dan sommige insiders denken, lezen veel kiezers niet *Het Parool* en kijken ze niet naar AT 5. Daar moet je het niet van hebben, hoe fijn

het ook is als er over je bericht wordt. We moeten dus de boer op. Veel bijeenkomsten bezoeken die mogelijk om een heel andere reden bij elkaar gekomen zijn. Wil je jonge advocaten in Amsterdam bereiken, allochtoon en autochtoon, dan ga je naar de Jonge Balie. Doe iets met groepen ondernemers, van mijn part met marktkooplui. De Kamer van Koophandel. Stuur er kandidaten heen. Organiseer zelf bijeenkomsten, zoals de huiskamersessies die Ageeth bij elkaar heeft gehaald, maar dan op basis van beroep, niet op basis van afkomst of woongebied. Haal studenten, juristen, beurshandelaren, bankiers, ambtenaren bij elkaar, zorg dat het een gemengd

gezelschap is en je krijgt al een andere vorm van kiezerscontact. Kortom, wees creatief op een manier die niet direct op allochtonen is gericht maar die wel allochtonen bereikt. Want vergeet niet dat de *opinion leaders* degenen zijn die de doorslag geven. Win een 29-jarige Marokkaanse jurist en je wint een aantal mensen waarmee zij praat. Haal een Turkse groenteboer over en hij vertelt zijn verhaal aan tien andere ondernemers. Praat met een studente aan de VU en misschien stemt haar moeder ook D66.

Geen opportunisme

Wat we vooral niet moeten doen is ons programma toesnijden op groepen kiezers. We moeten dus niet proberen

harde taal uit te slaan over criminaliteit om mogelijke PVV stemmers over te halen. Nee, we moeten het over criminaliteit hebben in de context van ons programma en onze

principes. Gewoon, rechtshandhaving en als daarvoor de middelen ontoereikend zijn, daar iets aan doen in plaats van te beloven dat we het een of het ander wel zullen oplossen. Zit niet te zeuren over hoofddoekjes, handen schudden of boerka's maar probeer studenten aan de VU te vertellen hoe fantastisch het is dat zij universitair onderwijs volgen. Een dergelijke positieve boodschap ondermijnt je onmiddellijk door weer de clichés boven water te halen die ook deze succesvolle allochtonen koppelt aan hun geloof (of het idee dat wij daarover hebben). Zeker, er is vast veel mis met de man-vrouw verhoudingen in allochtone gezinnen (en niet alleen daar) maar die vrouwen met

een opleiding kunnen dat zelf wel veranderen. Geef ze daarvoor de ruimte. Je stoot ze juist af als je op al die slakken (jazekeer, in de long run zijn dit kleine problemen) zout legt. Idem met vervelende ideeën over homoseksuelen, joden of wie dan ook. Daarop ingaan vervuult elke discussie en levert niets op behalve dat de provocateurs – de jongens die op afroep voor opiniepeilingen of bij *Pauw en Witteman* bewijzen dat ze extreme meningen hebben of die een journalist die met camera op de straathoek heeft opgesteld maar al te graag in elkaar slaan – een beloning krijgen voor hun opstelling. Wat dat betreft zijn allochtone luidroepers de tegenhanger van Wilders en zijn volge-

lingen: ze provoceren, ze veroorzaken ongenoegen en angst. Dat is precies wat ze willen want daarmee krijgen ze weer meer aandacht.

Eigen gedachtegoed

Kortom, we moeten een afgewogen en vooral verstandige en niet clichématige campagne voeren om onze allochtonen te bereiken. Geen open doekjes, geen gemakzuchtige praat of programma-punten, maar ook geen onnodige discussies die een echte liberaal gerust aan zich voorbij mag laten gaan en al helemaal geen uitdagende stellingnames om van anderen te verlangen dat ze iets zus of iets zo te doen, te denken of te vinden. Daar zijn wij niet van en dat is onze kracht.

Laten we op pad gaan om ons gedachtegoed te verdedigen niet om gevangen te raken in de oude, saaie en voor niet ingewijden vaak irrelevante discussies. Laten we het hebben over onze ideeënwereld. Amsterdam verdient het. D66 verdient het. We moeten op 3 maart minstens twintig procent van de allochtone stemmen binnenhalen. Als het minder is hebben we dat helemaal aan onszelf te wijten.

Frans Verhagen is publicist. Zijn nieuwe boek *Hoezo mislukt? Nuchtere feiten en uitgesproken meningen over integratie in Nederland* verschijnt medio oktober bij Nieuw Amsterdam Uitgeverij.

GEMEENTERAAD

De hoop op de hoog opgeleide

Door Kenneth Donau

Aan het eerste lijsttrekkers-debat tussen Ivar Manuel en Ageeth Telleman is in *Het Parool* van 11 augustus 2009 een artikel gewijd. Afgezien van gratis reclame voor D66 wil het stuk niet vlammen. Zoekend naar verschilpunten berust de verslaggever in een tegenstelling die amper de naam mag dragen.

Waar Manuel minder moeite lijkt te hebben met het positioneren van D66 als partij voor vooral hoger opgeleiden, verzet Telleman zich tegen het beeld dat D66 een elitaire partij is. "We spreken natuurlijk de voor-

hoede in de maatschappij aan. Maar het gaat erom dat we met onze idealen grote groepen bereiken."

Gelukkig geeft een verslaggever zelden de exacte bewoordingen weer, zodat later alles nog ontkend kan worden. Het woord 'elite' valt, 'hoger opgeleiden' en de 'voorhoede in de maatschappij' worden op een hoop gegooid, en ergens tussendoor begrijpen we dat D66 hen een warm hart toedraagt.

Strategisch gezien is het geen slechte keus. Recente cijfers laten zien dat de aantallen over de gehele linie groeien: in 2006 had 34% van de mensen tussen 25 en 34 jaar

een diploma op hbo- of universitair niveau. In één generatie is het aandeel hoog-opgeleide vrouwen verdubbeld, en in de leeftijdsgroep van 25-34 jaar zijn de vrouwen inmiddels hoger opgeleid dan de mannen. In de periode 1995-2007 is het aantal allochtone studenten in het hoger onderwijs zelfs verdubbeld. Uiteindelijk is meer dan 30% van de beroepsbevolking hoog opgeleid. De definitie van voorhoede en elite – de Van Dale noemt het een kleine groep voorname mensen – is op deze wijze niet meer van toepassing. De poel waaruit volgens de positionering nieuwe leden gehaald kunnen worden is groter en groter aan het worden; de economische crisis verleent een helpende hand, het

aantal inschrijvingen voor hoger onderwijs klom naar verluidt naar ongekende hoogtes; de enige partij voor hoger opgeleiden lijkt een gouden toekomst tegemoet te gaan.

De groep hoger opgeleiden blijkt echter minder homogeen dan verondersteld. Volgens een recent onderzoek van de dienst Onderzoek en Statistiek kaapt zelfs de partij van Geert Wilders stemmen weg. Velen komen er nu openlijk voor uit dat ze hun stem aan de PVV zullen geven of al gegeven hebben. Voornamelijk klinkt het argument vrijheid van meningsuiting om te maskeren dat hun onderbuikgevoelens leidend zijn, maar in dat argument trapt niemand. En als het echt om vrijheid van meningsuiting gaat, dan gaat het meer om de eigen vrijheid en niet om die van een ander.

Hoger opgeleiden hoeven niet te verbergen dat ze nationaalistische, racistische, veganistische, anarchistische, royalistische – ga zo maar door met istische bijvoeglijke naamwoorden – overtuigingen hebben. En als deze overtuigingen leidend zijn bij hun stemgedrag, waaruit bestaat dan de relatie van de groep hoogopgeleiden met D66 als partij?

Zeker, qua aantallen vormt de groep een interessant potentieel. En ja, het is wel een aardig beeld: D66 als brede volkspartij, met gegarandeerd 30-plus procent van de stemmen. Wie ooit aan D66 de bijnaam gaf 'een Boerenpartij voor intellectuelen' had sowieso niet voorzien dat D66 de Boerenpartij zou overleven. En die had helemaal niet aan een brede volkspartij gedacht. Misschien

klinkt het daarom nog ongeloofwaardig. Het zou geen kwaad kunnen om de voorhoede die als leidraad fungeert meer specifiek te duiden. Het hoeft niet zo extreem als de hoofdredacteur van het blad *Opinio* die vorig jaar een pleidooi hield voor een nieuwe elite: *"Er moet een nieuwe elite opstaan, die de oude opdracht van de verheffing van het volk weer serieus neemt. Met goed onderwijs, met goede televisie en natuurlijk met goede kranten en tijdschriften."* Potentiële kiezers afschrikken met een te elitair geluid is niet verstandig, en met algemene termen als hoger opgeleid en voorhoede wordt ook geen basis gelegd. Dergelijke woorden blijven een open uitnodiging aan zwevende kiezers, en die zweven na een jaar weer verder.

Meer stoelen dan mensen

Overcapaciteit in de Amsterdamse culturele sector zorgt voor problemen

Door Martijn Kerkwijk

Als alle stoelen in alle Amsterdamse theaters en concertzalen op één avond bezet zouden zijn, was het op die bijzondere avond in behoorlijk wat bioscopen, kroegen, clubs, keukens, huizen en slaapkamers nogal een saaie bedoening. Ruim 61.000 mensen zouden al dan niet aan het genieten zijn van een voorstelling in één van de ruim 130 zalen. Amsterdam mag de culturele hoofdstad zijn van Nederland, er zijn grenzen: de kans op deze 100% zaalbezetting van alle

zalen in de stad is minimaal. Toch lijkt de culturele sector het zekere voor het onzekere te willen nemen en bouwt in een manisch tempo aan nieuwe zalen, theaters en poppodia. In de afgelopen jaren zijn we getuige geweest van de bouw van het Muziekgebouw aan 't IJ met nieuw Bimhuis en van het nieuwe onderkomen van Cosmic in het Westerpark en een theaterzaal in de nieuwe Openbare Bibliotheek. De Nes is nu nog tjokvoller met het nieuwe Comedy Theater. Onlangs is de Rabozaal van Stadschouwburg en de Melkweg

geopend, op spuugafstand is Joop van den Ende zich in het zweet aan het werken met de bouw van zijn nieuwe Nieuwe de la Martheater, het Ostadetheater wil binnen afzienbare tijd haar nieuwe uitgebreidere zaal in het voormalig Gemeente-archief betrekken, er zijn plannen voor een nieuw theater naast het toch al aanzienlijke RAI-theater voor nog meer musicals en voor nog meer pop in de Musicdome in Zuid-Oost, waar toch ook al de Heineken Music Hall staat. Nog meer stoelen in de voormalige tramremise in West (De Hallen) zijn voorlopig van de baan, maar de ontwikkelingen zijn duidelijk: de sector kan maar niet genoeg krijgen van die mooie rooie pluchen stoeltjes. Berekeningen in

opdracht van de gemeente komen uit op zo'n 87.800 stoelen in 2015, een toename van bijna 50 procent.

Meer is minder

Bezoekersaantallen stijgen ook, maar helaas niet in een zelfde moordend tempo. Van ongeveer 4,4 miljoen nu tot bijna 5 miljoen in datzelfde 2015. Dit komt neer op een stijging van 12 procent. Het gemiddelde percentage bezette stoelen daalt hiermee van 44 procent nu tot niet eens 36 procent in 2015. Al die glimmende nieuwe zalen zullen toch geprogrammeerd moeten worden en daarmee wordt het aanbod nóg groter. Elke initiatiefne-

mer en projectontwikkelaar claimt dat zijn zaal iets toevoegt aan het culturele spectrum van de stad, voorziet in een specifieke culturele behoefte die tot nu toe niet of nauwelijks vervuld wordt. Overlap is echter onvermijdelijk. Het is ondenkbaar dat

Het is ondenkbaar dat elke zaal constant iets programmeert dat zo fantastisch en niet te missen is dat kaartjes niet aan te slepen zijn

elke nieuwe zaal constant iets programmeert dat zo uniek, fantastisch en niet te missen is dat kaartjes niet aan te slepen zijn. Uit het oog wordt verloren dat een lage stoelbezetting geld kost. Een goed voorbeeld is het Muziekge-

bouw aan 't IJ, waar sinds de opening grote exploitatieproblemen zijn gerezen. Zo'n groot gebouw moet onderhouden worden, verlicht, verzekerd. Het Muziekgebouw is inmiddels zijn ruimtes commercieel gaan exploiteren, maar het dekt de kosten nog niet volledig. Uiteindelijk wordt er dan bij de centrale stad aangeklopt. Dit soort exploitatieproblemen zullen bij de

voortgaande capaciteitsuitbreiding verergeren en een relatief groter deel van de gemeentesubsidies voor cultuur zullen opgaan aan het onderhoud van het culturele vastgoed. Nu al is beraamd dat het nieuwe Stedelijk de-

[Vervolg van Meer stoelen dan mensen](#)

ACHTERGROND

Over vrijheid, China, dronkelappen en nog wat

Overpeinzingen bij 150 jaar *On Liberty*

Door Sjaak Scheele

On Liberty (Over Vrijheid) van John Stuart Mill (1806-1873) verscheen 150 jaar geleden. Het is één van de liberale klassiekers. Tal van lezingen en symposia zijn er dit jaar aan gewijd. Als sociaal-liberaal hoor je er eigenlijk iets van te weten. Het aardige van zulke klassiekers is dat er een hele exegetische (verklaring, uitlegging) ontstaat over die geschriften.

De bijbel is daar natuurlijk het mooiste voorbeeld van, met de koran als goede concurrent. De deportaties van vrije mensen uit Afrika naar een slavenbestaan in Amerika konden met een beroep op de bijbel uitstekend rechtvaardiging vinden. Dit ene voorbeeld volstaat om iedere beschouwing te relativiseren.

Mede daarom zal ik slechts twee zinnen wijden aan Mills befaamde collectieve concept: het schadebeginsel. Schade is

niet iets wat van buiten een gemeenschap komt, dat op zich staat, nee, dat bepalen we met z'n allen. Vrijheid beleven zolang we geen schade aanrichten, is te vertalen met vrijheid wordt beperkt door grenzen die we met z'n allen stellen.

Meer inspiratie vind ik in andere zaken. Niet alles daarvan klopt, maar het gaat mij vooral om de originaliteit en de durf.

Diversiteit

Mill is consequent logisch in zijn opvatting over diversiteit. Als je vrijheid belangrijk vindt, volgt daaruit dat verscheidenheid dat ook is. In verband met de vrijheid, diversiteit en individualisme theoretiseert Mill over de landen in het

Oosten en met name over China. Conformiteit is daar troef. Toch moeten de naties daar eens originaliteit hebben gekend, anders hadden ze niet zulke schitterende culturen ontwikkeld. Een volk schijnt volgens Mill gedurende een bepaalde tijd vooruitgangsgedezind te zijn en daarna stopt de ontwikkeling. Wanneer? Op het moment dat het stopt individualiteit te koesteren. Het is de ongelijkheid aan de ander die de tekortkomingen van jezelf blootlegt. De grotere vooruitgang van Europa ligt niet aan de aard van haar bewoners, maar aan de diversiteit van haar culturen en de onderlinge confrontatie ervan. Het despotisme van conformiteit is overal een hindernis voor menselijke

voortgang.

Het gaat mij niet om de juistheid van zijn veronderstelling. Over de redenen van de mindere ontwikkeling van China in vergelijking met Europa zijn natuurlijk tal van hypothesen mogelijk. Maar het trof me dat Mill probeerde het belang van individualiteit en diversiteit aan zoiets groots als de vooruitgang van een beschaving te linken. Hij vindt dat zo belangrijk dat hij bijzonder gewaagde veronderstellingen poneert.

Wereldoriëntatie

Van Mills hoogdravende formulering van het belang van diversiteit ga ik terug naar een concreet voorbeeld. Als je diversiteit belangrijk vindt, ben je pro diversiteit van

scholen. We zijn zowat unaniem overtuigd van het belang van scholing. Wat willen we dat kinderen aan onderwijs krijgen? Rekenen en Nederlandse taal natuurlijk, en wat wereldoriëntatie - geschiedenis en aardrijkskunde - iets van cultuur en enige lichamelijke oefening. Er lijkt nog weinig aan de hand te zijn. Maar toch is het dat wel. Het onderwijs is gratis gedurende een bepaalde leeftijd, dat wil zeggen dat de belastingbetaler betaalt. Wie betaalt, bepaalt. Sommige belastingbetalers willen niet dokken voor bepaalde vormen van cultuur. Ze willen bijvoorbeeld niet betalen voor christelijk of islamitisch onderwijs. Vanuit Mills gedachtegang is zoiets contraproductief. Je

moet juist die diversiteit stimuleren. Ik ga zelfs zo ver om te stellen: was er geen schoolvrijheid in Nederland, dan zou ze vanuit sociaal-liberaal perspectief moeten worden uitgevonden. Schoolvrijheid houdt een structurele culturele vrijheid in, waardoor er meerdere opvattingen van het goede leven hun plaats in de maatschappij kunnen verankeren.

Dwang

Alcoholisme was een probleem waarover Mill de grenzen van vrijheid aftaste. Een secretaris van een blauwe knoop vereniging vond dat de maatschappij het recht heeft wetten op verkoop van drank uit te vaardigen als zijn maatschappelijke rechten op

veiligheid en rust werden bedreigd. Mill antwoordde daarop met een kritiek op fatsoen. Het zou volgens hem

betekenen dat het een absoluut maatschappelijk recht van elk individu is, dat elk ander individu zich hoort te gedragen zoals het hoort; dat iedereen die daarin faalt, mijn maatschappelijke rechten schendt en mij het recht geeft om van de wetgevende machte te verlangen dat deze de oorzaak van mijn klachten wegneemt. Het voorgestelde zou alle mensen een onvervreemdbaar recht geven zich met elkaars morele, intellectuele en zelfs lichamelijke volmaaktheid te bemoeien, die door de eisende partij naar eigen maatstaven kan worden omschreven.

Mill hield hier een vurig pleidooi tegen fatsoensrakers. Dat is echter niet voldoende. Je moet aangeven

hoe het anders kan dan op grond van fatsoen. Wat is Mills alternatief? Het betekent volgens hem wel dat er mag worden opgetreden in bepaalde gevallen. Als iemand veroordeeld is wegens gewelddadigheid door dronkenschap, mag hij bij herhaalde dronkenschap worden aangepakt. Een maatschappij mag zich beschermen tegen geweld. Dus de gewelddadige dronkelap maakt zich schuldig aan een potentieel vergrijp jegens de veiligheid en mag daarvoor worden opgepakt.

Daar gaat Mill erg ver. Bovendien is het niet praktisch. Hoe weet je dat een dronkaard al eerder veroor-

deelt is? Moet je iedereen aanhouden met een slok teveel op? Bovendien ga je mensen aanpakken op grond

toch vrij laten na verloop van tijd. Seksualiteit is een van de sterkste driften. Het is vrijwel onmogelijk die te beteugelen.

Was er geen schoolvrijheid, dan zou die vanuit sociaal-liberaal perspectief moeten worden uitgevonden

Er bestaat daarom een vrij grote kans dat een pedoseksueel in herhaling valt. Is er niet iets op het

gebied van preventie te verzinnen, waarbij zo'n persoon niet in contact komt met kinderen? van gebeurtenissen waarvoor ze al gestraft zijn. Maar toch, ondanks alle bezwaren valt er over na te denken. Hij pleit in feite voor preventie. Ik kan me daar iets bij voorstellen. Regelmatig speelt zware maatschappelijke verontwaardiging op wanneer een pedoseksueel bij herhaling kinderen aanrandt. Nu is er de keus tussen zeer lange opsluiting, al dan niet in een psychiatrisch inrichting, of iemand

gebied van preventie te verzinnen, waarbij zo'n persoon niet in contact komt met kinderen?

Hoewel Mills oplossing niet adequaat is - maatschappelijk recht op rust en veiligheid kan niet met een scherpe tirade worden afgedaan - vind ik het dapper van Mill om zich zo te positioneren. Veel filosofen gebruiken abstracte formuleringen zonder zich om details, om voorbeelden te bekomme-

ren. Het mooie van zijn denkbeelden is dat hij zich kwetsbaar opstelt. En dat moeten we hebben, het debat moet altijd zo helder mogelijk zijn.

Nut

Mill hoorde tot de utilitaristen. Het utilitarisme is een filosofische school die het nut als het uitgangspunt van maatschappelijk handelen maakt. Mill beschouwde derhalve het nut als de uiteindelijke toetssteen van alle ethische problemen, maar het moest een nut zijn in de ruimste zin, gebaseerd op de duurzame belangen van de mens als een zich ontwikkelend wezen. Het nut is bij hem veel breder gedefinieerd dan bij zijn voorgangers, Bentham en zijn vader James Mill.

Die beschouwden nut in termen van plezier en pijn. John Stuarts opvattingen over ontwikkeling zijn zo bepalend dat hij die het Leitmotiv van zijn boek maakte. "Het grote, leidende beginsel, waarop elke overweging die in deze bladzijden wordt uiteengezet onmiddellijk is gericht, is het volstrekt wezenlijke belang van de ontwikkeling van de mens in zijn rijkste verscheidenheid."

Mills opvatting van nut is vaag. Toch kan je er wat mee. Mag je een studie aanvragen waarvan je weet dat de kans op werk daarna uiterst gering is? In termen van moeite (pijn) en beloning (plezier) zou je dat niet moeten doen. De studie kost veel moeite en daar staat waarschijnlijk geen

beloning in de vorm van werk tegenover. In termen van ontwikkeling kan je dat wel doen. Iedere studie helpt je ontwikkelen.

In 1869 schreef hij een eveneens beroemd boek tegen de onderdrukking van vrouwen: *De onderwerping van de vrouw*. Hij was daarmee de liberale voorvechter van gelijkberechtiging van vrouwen. Hoewel hij over die rechten niet uitwijdt in *Over Vrijheid* wilde ik het toch noemen. Hij pleitte daarmee vijftien jaar eerder voor gelijke vrouwenrechten dan Friedrich Engels. Daarmee toont Mill zich nog maar eens een zeer revolutionaire denker, die ook nu nog actueel blijft.

Vervolg van Meer stoelen dan mensen

zelfde problemen zal kennen.

Meer zalen betekent meer concurrentie en een relatief groter deel van de subsidies dat gaat naar marketing om naar de gunst van de theaterganger te dingen. Dit alles gaat ten koste van investeringen in cultuur an sich. Dat sommige theaters een landelijk publiek aanspreken, en niet slechts Amsterdam, een argument dat nog wel eens wordt aangevoerd om aan te geven dat een bepaalde theaters geen last zullen hebben van de verhoogde concurrentiestrijd, gaat niet op als je bedenkt dat de bouwwoede zich niet beperkt tot Amsterdam. In de hele Randstad struikel je bijna letterlijk over nieuwe theater- en concertacomodaties (het nieuwe Vre-

denburg in Utrecht, de Philharmonie in Haarlem, uitbreiding van Ahoy, het nieuwe AZ-stadium in Alkmaar). Een landelijke of regionale rol vervullen strekt kortom ook niet meer tot de aanbeveling.

Schimmelvrije cultuur

De kosten die hiermee gepaard zullen gaan, zijn door de Kunstraad alleen al voor de zitplaatsen in Amsterdam geraamd op 7,5 tot 10 miljoen Euro tot 2015. Er is in het Kunstenplan 2009-2012 al rekening gehouden met meer gebouwgebonden kosten dan ooit, maar dit is voornamelijk gericht op bestaande panden, niet op de nieuwbouw.

De gemeente zou er goed aan doen nieuwbouwplannen in de culturele sector te

onderwerpen aan een veel kritischer onderzoek, rekening houdend met toekomstige kosten, realistische bezetting en projectnut voor de stad alvorens toestemming te geven voor en/of geld te pompen in de bouw van nog een musicaltheater, nog een vlakke vloerzaal, nog een poppodium, nog een zaal voor Zuidoost-Aziatische traditionele harpspelers. Op die manier kunnen de subsidies die bij de culturele instellingen terecht komen daadwerkelijk gebruikt worden om te investeren in cultuur en cultuurontwikkeling, niet alleen in het schimmelvrij houden van die fraaie pluchen stoeltjes of in een peperdure marketingcampagne om drie extra stoelen per week te vullen.

AMSTERDAM: INTERVIEW

De campagnedoos

René van Veen (P96) vertelt over nieuwe en oude verkiezingscampagnes

Door Oliver Morot

Iedereen die een beetje actief is voor D66 in Amsterdam kent hem: René van Veen. Je kunt hem gerust een icoon in de binnenstad noemen, want sinds de oprichting van D66 is hij op alle fronten actief geweest voor de partij. In meer dan veertig jaar tijd heeft René dan ook heel veel campagnes gevoerd. Anno 2009, ondanks het digitale tijdperk, zijn de klassieke tips

en campagneverhalen van René nog steeds even spraakmakend. Campagnevoeren is leuk, en wie René hierover vraagt kan maar beter een sigaar en een paar biertjes erbij pakken!

Van zijn beroep is René caféhouder en eigenaar van café P96 aan de Prinsengracht. Dat is ook de plaats waar vele D66 activiteiten plaatsvinden: van het D-café tot aan ledenvergaderingen, D66 kan evenmin om P96 als

om René zelf heen. Typerend voor René is de manier waarop hij in 2004 de Jet de Bussy-penning kreeg. Deze penning wordt uitgereikt aan D66'ers die lokaal en regionaal grote diensten hebben bewezen aan de partij. "Het was de bedoeling dat ik tijdens het landelijk congres de penning zou ontvangen. Ik was hier natuurlijk niet op de hoogte van, aangezien het een verrassing moest zijn. Toen iemand van het bestuur rond 11.00 's ochtends aan de zaal vroeg of ik wilde opstaan om mijn penning in ontvangst te nemen bleef het akelig stil.

Mensen begonnen ongerust te fluisteren: waar is René???" Hij bleek nietsvermoedend nog thuis in bed te liggen.

Die penning heeft René uiteindelijk alsnog gekregen. Hij was zes jaar bestuurslid van de binnenstad, daarna bestuurslid van de centrale stad. Door alle jaren heen was hij ook lid van campagneteams: zowel landelijk als in Amsterdam. Zijn grote tip aan campagnevoerders: "Je moet de meest gekke dingen verzinnen. Acties waar je aandacht mee trekt. Mensen willen geen saai verhaal aanhoren, maar willen actief ergens aan meedoen en er iets van opsteken". Vanuit de gedachte dat kiezers geënterd moeten worden bedacht René vaker interactieve

spelletjes. "Zo hadden we een keer een dartbord gemaakt met onderwerpen erop. Mensen moesten dan een dartpijl gooien en vervolgens ging een bestuurs- of fractielid een verhaal over dat onderwerp vertellen." Andere acties

waren bijvoorbeeld kokers waarin kiezers hun ideeën kwijt konden, of een kwartetspel met afbeeldingen van politici. "Helaas moesten we de kwartetsspellen vernietigen omdat de uitgever van de ontwerper ons anders wegens

plagiaat zou aanklagen. Maar ik heb een paar van die unieke kwartetspellen bewaard en vervolgens op D66-veilingen tegen leuke bedragen verkocht! Uiteindelijk hebben ze indirect toch nog nut gehad voor de campagne..."

Honderden flessen

Wat was René's meest geslaagde campagneactie ooit? Met een ondeugende glimlach vertelt hij over die ene keer toen hij in één nacht honderden flessen wijn aan zijn partijgenoten wist te verkopen. "Omdat ik caféhouder ben had ik een deal gesloten met een wijnhandelaar. Hij zou bij mij een wijnproeverij geven voor een aantal D66'ers. Als echte democraten hebben we aan het eind van de avond de

beste wijn gekozen. Voor deze winnende wijn heb ik een etiket ontworpen (René is van huis uit grafisch ontwerper). Vervolgens heb ik zo'n duizend

flessen ingekocht en dat D66-etiket erop laten plakken. Nu kwam het moeilijkste deel: ik

moest die duizend flessen nog verkopen om daarmee campagnegeld in te zamelen!" René nam vervolgens zijn duizend flessen mee naar het D66-congres. "Ik was van plan om de hele dag bij de ingang te staan om mijn flessen te verkopen." Maar dit vreselijk lot werd René bespaard. De avond ervoor logeerde een groep leden in een nabij hotel. Er werd flink gedronken. Maar om 12.00 uur kwam de vervelende mededeling dat de bar ging sluiten. "Twaalf uur! En dat noemden ze een bar!" zegt René, nog steeds verbolgen. Uit nood, en uiteraard om zijn partijgenoten te hulp te schieten, bedacht René dat hij zo'n duizend flessen in zijn busje had staan. "Op die ene avond heb ik in één klap het

grootste deel van mijn voorraad verkocht..." En dat leverde een leuk bedrag op voor het campagnebudget.

Oorlog met de SP

Hoe zijn campagnemensen uit de andere partijen? "De grote partijen, met name de VVD, huren gewoon betaalde plakkers in." René heeft wel vaker in de clinch gelegen met fanatieke posterplakkers, met name van de SP. "Die kunnen echt onsympathiek zijn. Onder het poster plakken hebben we een soort mores: alleen de eerste avond mag je alles vol plakken en over de posters van de andere partijen heen gaan. Daarna moet je elkaar wat ruimte laten, anders wordt het gekkenwerk. Maar de SP heeft lak aan dit soort

afspraken. Zo ben je de hele avond hard aan het plakken geweest en vlak voordat je naar huis wilt gaan kom je erachter dat de SP alweer een rondje erover heen geplakt heeft. Ik heb ook wel vaker een SP'er van zijn laddertje moeten trekken terwijl hij probeerde over mijn poster heen te plakken. De sfeer kan soms echt onaangenaam worden..." René's kijkt er boos bij, maar al snel volgt alweer een grote glimlach. "Ik heb ze wel een keer een koekje van eigen deeg gegeven. De SP had weer over mijn posters heen geplakt. Ik liep boos af op hun plakker en deed me voor als een betaalde plakker. Ik hield hem voor dat ik niet betaald zou krijgen als zij steeds over mijn posters heen bleven

plakken. Die SP'er had duidelijk met me te doen, toch nog enig kameraadschap onder plakkers. Hij zei dat ik de gemiste inkomsten bij de SP kon declareren. Dat heb ik gedaan en kreeg vervolgens 65 euro overgemaakt. Dat doen ze dan weer wel netjes..."

Overall een poster

Wat is volgens René in al die jaren campagnevoeren het meest veranderd? "Vroeger was het spel gemener en ook leuker eigenlijk, er waren minder regels. Zo hebben we een keer alle palen van de hele Rokin tot aan de Vijzelstraat versierd met D66-posters. Daar zijn we de hele nacht mee bezig geweest. We kregen wel het verzoek om ze

ook zelf weer na de verkiezingen weg te halen. Overal waar we een bord zagen plakten we een poster: elk bord moest ontmaagd worden door een D66-poster! Zoiets is tegenwoordig niet meer denkbaar."

Na al die jaren plakken, flyers uitdelen en ludieke acties houden heeft René toch wat praktische tips voor de wat onervaren vrijwilligers. "Sommige acties zijn eigenlijk niet de moeite waard. Zo heeft het vrij weinig zin om langs te gaan bij bejaardentehuizen. Je hebt daar hoogstens een leuke middag, maar uiteindelijk stemmen ze toch op de PvdA. Acties moet je eigenlijk houden in de Jordaan, Oud Zuid en op het museumplein. Daar waar jongeren komen eigenlijk. En als

je ludieke acties houdt, zorg dat daar D66-politici en de pers bij aanwezig zijn."

The Rookie

Na decennia lang campagnes voeren vond René dat het tijd was om het stokje over te dragen. Of zoals hij zelf zegt: de jas overdragen. "Als je 's nachts gaat plakken kan het best koud worden. En natuurlijk krijg je allemaal spetters op je kleren van de lijm. Daarom heb ik al die jaren steeds een oud jasje gebruikt." De afgelopen jaren had hij eindelijk in de persoon van Thijs Baas iemand gevonden binnen de partij die net zo gedreven en behendig was in de plaktechniek. "Samen hebben we ook best wat meegeemaakt. Zoals bij de vorige

verkiezingen, toen de peilingen op een gegeven moment D66 op nul zetels in Amsterdam plaatsten. We hadden net geflyerd. Uit wanhoop, omdat we niets beters meer konden verzinnen, zijn we die avond maar opnieuw gaan flyeren. We kwamen een andere verloren D66'er tegen die net als wij maar flyers ging uitdelen als een soort therapie tegen het slechte vooruitzicht." Deze persoon bleek Kamerlid Boris van der Ham te zijn. Na deze verkiezingen, toen D66 alsnog 2 zetels kreeg, hield René het toch wel voor gezien. "Ik heb symbolisch mijn oud jasje overgedragen aan Thijs die ik als mij opvolger zie." Met de jas kreeg Thijs dan ook een zware last op zijn schouders...

OPINIE

Stop de bonusdemonisering

Door Joost van Kuppeveld

Sinds het uitbreken van de financiële crisis is het bon ton om af te geven op de zogenaamde bonussen. Nu had oudlinks al het monopolie op populistische doodoeners als "kapitalistische graaicultuur" en "exhibitionistische zelfverrijking", maar tegenwoordig doen ook de nette, andere partijen aan dergelijke spierballentaal. Men moet zich schamen.

Ten eerste noemen de stuurlieders aan wal alles maar bonus. Men weet het verschil niet tussen pensioenafspraken, prestatieloon, arbeidsmarkttoeslag, variabele beloning, vertrekpremie en bonus. Dat geeft niet, maar het maakt een potsierlijke indruk er dan toch een mening over te debiteren.

Ten tweede zijn er natuurlijk ook goede redenen om geld bovenop het

reguliere salaris te geven, mits de omstandigheden het toelaten. Zo kan het vaste basissalaris laag gehouden worden en alleen bij wind mee extra uitgekeerd worden. Klinkt als een slim bedrijfseconomisch model. Verder zijn er nog zogenaamde retentieplannen. Bij een fusie of overname probeert men zo cruciaal personeel vast te houden om de fusie te doen slagen. Maar het meest schandalige is dat men het volk mobiliseert om onder contractuele afspraken uit te komen. Bij CAO vastgelegde toeslagen, afgesproken vertrekpremies, retentieplannen en beoordelingsgerelateerde bonussen zouden nu niet mogen worden uitbetaald. Vroeger zou de politiek, van communist tot conservatief, op de achterste benen hebben gestaan en het land plat gooien, maar nu staan dezelfde politici, uit electoraal gewin

of pure domheid, te schimpen dat het nu maar eens afgelopen moet zijn. Het bontst maakten het minister Bos en Gerrit Zalm het. De eerste kon, uiteraard, de contractueel afgesproken vertrekpremie van DNB'ers en een ABN Amro-bestuurslid niet tegenhouden, maar fulmineerde wel tegen die mensen in de pers. De tweede dreigde mensen die niet afzagen van hun reeds toegekende retentiegeld uit te sluiten van nieuwe functies en ook dat werd de media ingegooid. Wat voor land is dit geworden?

Het wordt hoog tijd dat de schuimbekende politici, media en niet-kritische landgenoten eens hun excuses maken voor het aanmoedigen van deze misstanden. Laten we gewoon de rechtstaat in stand houden en afspraken nakomen. En laten we eens nadenken om te voorkomen dat we iets doms roepen. Beschaving, daar gingen we toch voor?

Colofon

De Olifant wordt gemaakt door een onafhankelijke redactie van de afdeling Amsterdam van D66.

Het volgende nummer verschijnt begin december 2009. Bijdragen naar:

olifant.red@gmail.com
fverhagen@amerika.nl

Eerdere nummers,
[klik hier.](#)

© Copyright 2009,
de Olifant & auteurs
Overname van artikelen?
Bel even met 020-
6142840

Redactie:

Sjaak Scheele
(hoofdredacteur)
Frans Verhagen
(lay out)
Olivier Morot

Jaap Stikkelbroeck
Kenneth Donau
Sandra de Vries
Ingeborg Baltussen
Martijn Kerkmeijer

Bijdragen gevraagd.

Het ledenmagazine *de Olifant* wil meer bijdragen van leden ontvangen. Er bestaat niet zoiets als de D66'er. Een ieder heeft zijn eigen nuances. We willen de brede stroom tonen, opdat onze gekozen vertegenwoordigers ook beter inschatten waar de vaargeul ligt. *De Olifant* heeft een kritische redactie. Dat betekent dat een nietszeggend of ongegrond stuk niet op plaatsing kan rekenen. Dat is niet om meningen te weren, maar ten gerieve van de lezers. Zij mogen verwachten alleen berichten met enige inhoud en zo mogelijk ook met de nodige humor te lezen. Vanzelfsprekend doet de redactie haar best om bijdragen in onderling overleg bij te schaven.

Reacties aan: Olifant.red@gmail.com

Eerdere nummers van de Olifant zijn gemakkelijk te bereiken op onderstaande adressen:

[Olifant februari/maart 2008 \(liberalisme, Groenman rapport, Engelse liberals, Obama/Clinton\)](#)

[Olifant mei/juni 2008 \(speciaal nummer over integratie, matching funds, defensie, van Mierlo\)](#)

[Olifant juli/aug 2008 \(nieuw kiesstelsel, een nieuwe bonusregeling, afdeling Enschede, Pechtold en het liberalisme\)](#)

[Olifant oktober 2008 Reacties op het PPC document Vertrouwen op eigen kracht; alternatieven voor de de war on sex; de sorrycultuur.](#)

[Olifant december 2008 Wat D66 kan leren van Obama; Economische crisis; de vleestax; open brief aan Rutte.](#)

[Olifant februari 2009 interview Ageeth Tellemann; speciaal deel stadsdelen; portret afdeling Eindhoven; Europese kandidaten](#)

Startdag 2009

Start: zondag, 13. september 2009 Om 12:00

Eindtijd: zondag, 13. september 2009 Om 22:00

De zomermaanden komen er weer aan. Maanden met zonovergoten dagen, langere dagen en schoolvakanties. In september is er traditiegetrouw een groots evenement om het seizoen na de zomer weer af te trappen: de Startdag. Dit jaar zal deze dag plaatsvinden op zondag 13 september in Amsterdam. Het thema is "Back to school". Deze dag zullen er weer verschillende workshops rondom dit thema worden georganiseerd, met boeiende sprekers, spraakmakende onderwerpen en geruchtmakend debat. Wees er dus bij!

Locatie : De Burght, Amsterdam

Contactpersoon : Hana van Ooijen

Toetje: lijsttrekkersdebat